

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

**PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994**

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Resumé:

Sovinec (Bez. Bruntál). Burg Sovinec. Mittelalter, Neuzeit (15., 17. Jh.). Vorläufige Sondierung.

ŠTĚPÁNOV NAD SVRATKOU (okr. Žďár nad Sázavou)

"Havírna". Sídliště. Vrcholný středověk (13. stol.). Povrchový průzkum.

Nálezy středověké keramiky v lesní trati "Havírna" v severovýchodní části územního katastru Štěpánova nad Svratkou zadaly příčinu k povrchovému průzkumu lokality. Ten byl proveden referentem v podzimních měsících r. 1993. Stopy osídlení jsou soustředěny v území s četnými pozůstatky hornické činnosti, účelem průzkumu proto bylo zjistit možný vztah sídliště k uvedeným montanistickým objektům.

Zkoumaná oblast se nachází na prudkém svahu obráceném k severu, který klesá do výrazného údolí Zászkalského potoka, 2000 m SV od centra Štěpánova. Na Základní mapě 1 : 10 000, listu 24-14.01 z r. 1987 je plocha sídliště vymezena body od J a Z okraj. sekční čáry vzdálenými 151 : 201, 132 : 209, 118 : 253, 145 : 260 mm, největší koncentrace keramických nálezů je v západní části vyznačeného území. Stopy exploatační činnosti se rozkládají na ploše asi 16 ha a jsou dochovány v podobě mělkých pinek, soustředěných do řad, sledujících směry SSZ-JJV, SV-JZ a Z-V. Osídlení se soustřeďovalo podél prvně uvedeného směru pinek. V jižní části areálu na mírně svažité ploše se zachovalo v podobě mělce zahloubených jam, zřejmě zemnic nebo polozemnic. V severní svažitéjší části byly sídelní objekty umístěny na uměle vytvořených terasách, položených ve třech řadách pod sebou. Na jejich povrchu se místy dochovaly mělké vklesliny. V těsném sousedství teras byly zjištěny zbytky dvou tavicích pecí, porušených dnes lesní cestou. Tyto se v terénu projevují tmavým zbarvením půdy, četnými uhlíky, zlomky keramiky a zejména velkým množstvím kovové strusky.

Povrchovým sběrem, mělkými vrypy a kontrolou terénních porušení, vzniklých lidskou činností, bylo získáno asi 250 zlomků středověké keramiky. V souboru převažují nezdobené výdutě, dále jsou zde zastoupeny výdutě zdobené obvodovými rýhami a vlnicemi. Soubor dále obsahuje stejně zdobené vzhůru vytažené okraje a malé množství zlomků den se stopami podsýpky. Ve hmotě nalezené keramiky převládá tuha, méně je jako ostřívo zastoupen písek. Povrch keramických zlomků je pokryt hnědou engobou. Od uvedeného souboru se výrazně odlišuje zlomek menší nádoby, vyrobené z jemně plavené hlíny jasně bílé barvy, která zřejmě představuje importované zboží. Ze stejného materiálu je vyroben menší přeslen o průměru 24 mm.

O lokalitě nejsou dochovány zmínky ani v lidové tradici, ani v písemných pramenech. Porovnáním archivních pramenů, týkajících se středověkého dolování v této oblasti, je možno ztotožnit lokalitu se stříbrnými doly doubravnického kláštera, které v 50. letech 13. století prodal Jimram z Medlova brněnským měšťanům (CDB IV/1, 293). Jim náležely ještě v r. 1352, kdy se uvádí dědičná štola, sloužící k odvodňování starých dolů nad vsí Švařcem (AMB Rkp. č. 39, fol. 223 b). Jelikož nalezenou keramiku je možno datovat do 2. poloviny 13. století, lze v tomto případě uvažovat o přenesení sídliště před závěrem tohoto století mimo vlastní exploatační plochu do údolí řeky Svratky.

Jaroslav Sadílek

Resumé:

Štěpánov nad Svratkou (Bez. Žďár nad Sázavou). Siedlung. Hochmittelalter (13. Jh.). Oberflächenuntersuchung.